

MESURA DE GOVERN SOBRE LA COOPERACIÓ DIRECTA
DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA

PLENARI DEL CONSELL MUNICIPAL

28/11/2008

ÍNDIX

	Pàg.
I. Introducció	3
II. Antecedents	4
III. Contingut de la mesura	5

I. Introducció

Després de gairebé dues dècades d'ençà que l'Ajuntament de Barcelona inicià accions de cooperació al desenvolupament, s'ha anat produint una progressiva evolució dels conceptes i pràctiques lligades a un model de cooperació que, en el cas de Barcelona, sorgí d'un fort esperit de reivindicació solidària ciutadana i que ha anat convertint-se en un dels trets distintius de Barcelona a nivell internacional.

La clara voluntat política de continuar treballant i reforçant la cooperació al desenvolupament que realitza l'Ajuntament de Barcelona, no només es manifesta per un augment progressiu del pressupost dedicat a l'àrea, sinó que implica una millora i coordinació constant de les eines marc per dur a terme una cooperació de qualitat que assoleixi els objectius i impactes desitjats.

El Pla d'Actuació Municipal (PAM) 2008-2011, en les seves directrius adreçades a l'àmbit de Cooperació Internacional, i els Plans Directors de Cooperació Internacional i Solidaritat, esdevenen actualment els documents marc de referència per definir la missió, línies estratègiques, i els models i criteris d'intervenció.

La cooperació municipal directa que duu a terme l'Ajuntament de Barcelona mitjançant convenis amb ciutats o xarxes de ciutats, resulta clau en la consolidació del rol específic de la ciutat com a líder en iniciatives d'intercanvi de bones pràctiques i transferència de coneixements. Aquesta mesura de govern presenta una proposta d'establiment de prioritats als programes de cooperació directa de l'Ajuntament de Barcelona.

II. Antecedents

L'any 1992 la greu situació viscuda per Sarajevo i la seva crida d'ajut a la comunitat internacional, marca l'inici d'una mobilització solidària de la ciutat sense precedents, i Barcelona es converteix en capdavantera en la impulsora i coordinadora de les moltes iniciatives que a partir d'aquell moment es posaren en marxa, assumint un compromís solidari amb la ciutat de Sarajevo que es perllongà durant 5 anys mitjançant la creació de l'anomenat Districte XI- Sarajevo. L'objectiu d'aquesta iniciativa anava més enllà de les accions de reconstrucció física que es realitzaren a la ciutat, buscant essencialment contribuir a restablir la dinàmica de relacions humanes i socials truncades a una ciutadania castigada per un conflicte bèl·lic. Es posà de manifest durant aquest procés, la capacitat de Barcelona de liderar la mobilització d'agents de la societat civil, i no només de l'àmbit de la cooperació, per establir vincles i lligams de col·laboració i compromís solidari, com la fórmula anomenada 'Family to family'.

L'èxit d'aquesta experiència concreta i del model d'intervenció que suposa, va fer néixer al si de l'Ajuntament una nova funció municipal centrada en l'ajut humanitari i el suport a iniciatives ciutadanes, germen d'allò que, amb el temps, es convertiria en una àrea específica dedicada a accions de cooperació al desenvolupament i la solidaritat.

Després d'una etapa en la qual les activitats de cooperació de l'Ajuntament es centraren bàsicament a Sarajevo, es fa palès que l'experiència de Barcelona i el seu model de ciutat basada en la proximitat a la ciutadania i la seva visió plural i integradora, pot servir de referent per a altres ciutats del món. Nous escenaris d'actuació s'obriran a partir d'ara a Amèrica Llatina i a la Mediterrània, sense oblidar les zones en conflicte en les quals es seguirà treballant, com Kosovo i Palestina.

Aquests anys d'experiències donen a l'Ajuntament de Barcelona suficient perspectiva per centrar el seu model de cooperació en una fórmula que ha donat bons resultats: els projectes bilaterals 'ciutat-ciutat', que permeten l'intercanvi del gran bagatge en gestió municipal de Barcelona amb altres governs locals, fent èmfasi en les accions de transferència de coneixements i bones practiques per tal de contribuir a un desenvolupament local harmònic i sostenible de les ciutats. Aquesta relació directa entre contraparts no exclou en cap cas el foment d'espais de concertació i xarxes de treball dins el món de la solidaritat, que resulten ser elements claus per l'èxit de qualsevol iniciativa de cooperació.

III. Contingut de la mesura

La mesura de govern proposada respon a l'objectiu específic **d'augmentar l'eficàcia de la cooperació directa de l'Ajuntament de Barcelona impulsant un model d'intervenció de ciutat a ciutat de caràcter integral i multidisciplinar.**

Aquest model es defineix per una prioritització dins dels compromisos adquirits, d'aquells projectes on Barcelona pugui intervenir de manera més integral i compacta, assolint resultats i impactes rellevants i contant amb una àmplia dinàmica de participació dels actors implicats. En aquest sentit, tant necessària resulta la concertació amb els diferents sectors municipals com amb la societat civil, a través d'associacions i organismes, per tal de coordinar les accions, aprofitant al màxim el potencial i recursos existents, amb especial atenció a les possibilitats d'impuls del co-desenvolupament vehiculades mitjançant les associacions d'immigrants.

En consonància amb aquests objectius, la despesa de Cooperació directa del pressupost de l'Ajuntament de Barcelona serà prioritzada a tots els nivells: personal, administració, funcionament e inversions.

Per tot allò exposat, un cop estudiats els projectes de col·laboració existents i les demandes de cooperació rebudes, i donada l'existència prèvia de convenis i/o agermanaments amb algunes d'aquestes ciutats i el grau de maduresa de les institucions contrapart, proposem d'acord amb les indicacions del Programa d'Actuació Municipal 2008-2011, la següent Mesura de Govern d'establiment de prioritats als programes de cooperació directa de l'Ajuntament de Barcelona, per a la realització de programes d'actuació multidisciplinar en les següents ciutats:

Àrea Mediterrània: regió de Tànger i Gaza.

La proximitat física i cultural de les ciutats de la Mediterrània ha donat peu a una cooperació llarga i fructífera. Amb les ciutats del Nord del Marroc existeixen vincles d'amistat i una línia de treball ja iniciada per l'enfortiment de la governança municipal. Amb Gaza es col·labora des de l'any 1998 i es vol donar continuïtat a la tasca de contribuir a la millora de les condicions de vida d'una població molt castigada i a l'enfortiment de la pau en un context de conflicte.

Àfrica: Maputo i Niamey.

El treball de cooperació a l'Àfrica ha estat una aspiració constant de l'Ajuntament de Barcelona. Les ciutats de Maputo i Niamey, poden exemplificar algunes de les problemàtiques urbanes de les grans ciutats africanes contemporànies: desestructuració social, infraestructures deficientes (sanejament, abastament d'aigua...) i feblesa institucional i de gestió municipal. La voluntat de l'Ajuntament es participar en processos de millora de la gestió municipal responent a les prioritats establertes per les mateixes ciutats.

Amèrica Llatina: San Salvador i la seva àrea metropolitana, i Medellín.

Medellín, segona ciutat de Colòmbia, i coneguda fa unes dècades com una de les ciutats més violentes del món, ha passat a ser reconeguda com a model de transformació social i urbana, basada en els eixos d'educació i cultura. En aquest context, la participació en projectes de cooperació suposa un estímul i una consolidació de la tasca realitzada per la societat civil i les institucions locals en la eradicació de la violència, i l'Ajuntament de Barcelona vol contribuir en aquest exemplar procés.

San Salvador i la seva àrea metropolitana són escenari d'un lideratge a tota la regió centroamericana dels processos d'enfortiment dels governs locals i de la força del municipalisme per resoldre els problemes de la ciutadania. Aquest model de present i futur entronca amb la vocació de la ciutat de Barcelona de transitar i avançar pel mateix camí i establir un intercanvi real d'experiències i estratègies.

Aquesta proposta, amb la intenció que quedi reflectida al Pla Director de Cooperació Internacional i Solidaritat 2009-2012, actualment en procés de redacció, constitueix el criteri de base de la cooperació directa de l'Ajuntament de Barcelona, sense excloure en cap cas, el treball amb altres ciutats a arrel de compromisos ja adquirits per Barcelona a curt i mig termini.

Tot seguit analitzem cada cas mitjançant una fitxa detallada de cada ciutat:

- AREA MEDITERRÀNIA -

Regió de TÀNGER

Ciutat amb llarga història ubicada a les costes de l'Estret, Tànger es la capital de la regió Tànger-Tetuán. Compta amb una població de més d'un milió d'habitants, i pateix problemàtiques pròpies de la degradació d'un ric patrimoni arquitectònic, precisant d'una planificació consistent i d'un reforç en la gestió urbanística municipal.

Acords de col·laboració

- Protocol d'amistat i cooperació entre la ciutat de Barcelona i Tànger. (1991)
- Protocol d'amistat i cooperació entre la ciutat de Barcelona i Tetuán. (2006)

Projectes de cooperació directa desenvolupats

- Modernització de la recollida de residus sòlids al barri de Beni-Makeda. Tànger. (2006-2007)
- Promoció del bon govern local al nord del Marroc. Tànger i Tetuán. (2004-2006)
- Recuperació de les placetes de la Medina de Tetuán (2004-2006)

Àrees municipals implicades

- Àrea de Relacions Internacionals
- Institut Municipal d'Urbanisme

Entitats de Barcelona sobre terreny

- Associació WAF AE
- Proyecto Local
- Associació Socio-cultural Ibn Batuta
- Fundació Save the Children

Altres col·laboracions

- Finançament del projecte 'Apoyo a micro y pequeñas empresas' (1995-1997) executat per l'Ong Proyecto Local. Tànger.
- Finançament del 'Programa SEFED (III) Inserción laboral de Jóvenes' (2001-2002) executat per l'ONG Proyecto Local. Tànger.

Projectes a desenvolupar

- Protocol d'amistat i cooperació entre la ciutat de Barcelona i Tànger. (en curs de signatura) (2008)
- Escola taller per a la rehabilitació del patrimoni cultural a Tànger, amb l'assoc. Ibn Batuta i l'Ajuntament de Tànger.
- Estudi tècnic per a la Rehabilitació de l'antiga presó de la Kasbah per a la seva recuperació com a equipament socio-cultural i de serveis.
- Projecte d'acompanyament pel bon govern local amb la ONG Proyecto Local.
- Participació de l'Ajuntament de Barcelona al programa ART GOLD del PNUD al Marroc.

- AREA MEDITERRÀNIA -

GAZA

Gaza City és una ciutat típica mediterrània, que al llarg de la seva història va configurar-se com un espai de comerç i d'intercanvi molt important al Pròxim Orient. La ciutat està localitzada al sud-est de la Mar Mediterrània i és la més extensa de la Palestina ocupada amb aproximadament 45 km². La població estimada és de 400.000 habitants, en un 80% refugiats, d'acord amb els criteris establerts per la UNRWA¹. Pel que fa a les condicions urbanístiques, una part important dels carrers no estan encara pavimentats, i té, en general, grans deficiències en matèria de serveis públics, com el subministrament adequat d'aigua potable, el clavegueram i la recollida d'aigua de pluja. També hi ha greus problemes pel que fa al subministrament elèctric a les llars, a l'enllumenat públic, amb la recollida de residus sòlids, subministrament d'aigua i sanejament.

Antecedents

Les relacions amb Gaza neixen de l'acord d'Amistat i Cooperació firmat el setembre de 1997 entre els alcaldes de Barcelona, Tel Aviv i Gaza, acord afavorit pel llavors Enviat Especial de la UE al Pròxim Orient i actual Ministre d'Assumptes Exteriors i Cooperació, Sr. Miguel Angel Moratinos.

Acords de col·laboració

- Acord d'Amistat i Cooperació entre les alcaldies de Barcelona, Tel Aviv i Gaza. (1997)
- Conveni per a la construcció del Barcelona Peace Park. (1998)
- Conveni per a la urbanització del Barri d'East Al-Nasser a Gaza City entre l'Ajuntament de Barcelona, l'Ajuntament de Gaza i l'ACCD (2005).
- Conveni de col·laboració entre l'Ajuntament de Barcelona i la United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA) pel Projecte 'Summer Games 2008' (2008)

Projectes de cooperació directa desenvolupats

- Barcelona Peace Park (2000-2003)
- Urbanització del barri d'East Al Nasser. Ciutat de Gaza. (2005-2007)
- Assistència tècnica en matèria de salut mental a la Franja de Gaza (2004-2007)
- Projecte 'Summer Games 2008' executat per Pallassos sense Fronteres (2008).

¹ <http://www.un.org/unrwa/>

Àrees municipals implicades

- Àrea de Relacions Internacionals
- Sector d'Urbanisme.

Entitats de Barcelona sobre terreny

- CIEMEN
- Xarxa d'enllaç amb Palestina
- SODEPAU
- Fundació Olof Palme
- Fundació Congrés Català de Salut Mental
- NOVA

Altres col·laboracions

- Finançament del projecte '**Caravana de la risa a Gaza**' executat per Pallassos sense Fronteres. (2005-2006).
- Finançament del projecte '**Suport Oftalmològic a Gaza**' (2005-2006)

Projectes a desenvolupar

- Construcció i suport a la gestió municipal del mercat de Tal Al-Hawa, Gaza City.
- Continuitat als programes de Salut Mental a la Franja de Gaza amb la OMS.
- Continuitat i ampliació del suport de Barcelona al Projecte 'Summer Games' de UNRWA.

- AFRICA-

MAPUTO

Antigament anomenada Lourenço Marques, és la capital de Moçambic, situada al Sud del país a la baia de Maputo, a la desembocadura del riu Tembe. Amb una superfície de 300Km2 , compta amb una població de més d'un milió d'habitants. Ha rebut una afluència de població important els darrers 15 anys, com a conseqüència de la guerra civil patida al país. Presenta greus problemes de serveis bàsics a la majoria d'àrees perifèriques i un deteriorament progressiu important del centre històric.

Antecedents

El primer contacte amb la ciutat es produí en un context d'emergència després de les inundacions sofertes per Moçambic l'any 2000. Es concretà el model i programes de col·laboració entre les ciutats l'any 2006.

Acords de col·laboració

- Protocol d'Amistat i Cooperació entre l'Ajuntament de Barcelona i el Consell Municipal de Maputo. (2007)
- Conveni per a la rehabilitació del Centre Cultural Ntsindiya. (2008)
- Conveni de Cooperació entre l'Ajuntament de Barcelona i les Nacions Unides per al suport al Projecte contra les Mines a Moçambic 2008-2009, coordinat a través del United Nations Mine Action Service (UNMAS). (2008)

Projectes de cooperació directa desenvolupats

- Creació de l'arxiu municipal de Maputo (2007-2009)
- Rehabilitació del Centre Cultural Ntsindiya. Maputo (2007-2009)
- Programes de capacitació en animació cultural i oci a la ciutat de Maputo.(Pallassos sense Fronteres i Lupita Mundi) (2008).

Àrees municipals implicades

- Sector d'Urbanisme.
- Direcció d'Arxius.
- Àrea de Relacions Internacionals
- Institut de Cultura de Barcelona
- Direcció de Participació (Centres Cívics)

Entitats de Barcelona sobre terreny

- Consell Hospitalari de Cooperació
- Pallassos sense fronteres
- Enginyeria sense fronteres
- Creu Roja Espanyola a Barcelona
- Àfrica Viva Fundació
- Fundació Clínic.

Altres col·laboracions

- Finançament del projecte de canalitzacions i drenatge del barri Maxaquene A executat per Enginyers sense Fronteres. (2007-2008).

Projectes a desenvolupar

- Rehabilitació urbanística a la Baixa Cidade de Maputo (casc històric).(2009-2011)
- Protecció del patrimoni arquitectònic de la ciutat de Maputo.
- Continuitat dels treballs d'Enginyers sense Fronteres a Maputo
- Continuitat en la formació de tècnics d'arxius municipals.
- Posada en marxa del programa de desminatge amb Handicap International
- Facilitar l'entrada l'Ajuntament de Maputo com a membre de la Xarxa Internacional de Ciutats Educadores
- Promoure la implicació de la Conselleria de Cultura de Maputo en el CrossRoads for Africa

- AFRICA-

NIAMEY

La ciutat de Niamey, capital de Níger, i de la Comunitat Urbana de Niamey, es troba a la vora del riu Níger i compta amb una població estimada entre 700.000 i un milió d'habitants, amb un creixement demogràfic anual considerable. Dividida en 5 comunes, la problemàtica principal a nivell urbà es centra en el sector de l'hàbitat i del sanejament.

Antecedents

Amb la nova obertura de l'Ambaixada d'Espanya i la Oficina Tècnica de Cooperació de AECID a Níger l'any 2008, es manifestà un interès de la seva part per comptar amb la col·laboració de l'Ajuntament de Barcelona en el procés d'identificació de possibles projectes de cooperació, realitzant-se una missió d'identificació a la ciutat de Niamey el maig de 2008 i que va permetre fer una primera detecció de necessitats i una proposta d'intervenció.

Projectes de cooperació directa desenvolupats

- Prospecció de projectes de Cooperació Internacional a Niamey (maig 2008)
- 'Estudi per a la elaboració del Projecte Marc per a la gestió de residus sòlids de la Comunitat Urbana de Niamey.' (2008)

Àrees municipals implicades

- Sector Medi Ambient
- Àrea de Relacions Internacionals

Projectes a desenvolupar

- Projecte de gestió de residus sòlids a la Comunitat Urbana de Niamey.

SAN SALVADOR i àrea metropolitana

Capital de la República de El Salvador, és la més gran ciutat del país i el nucli de major activitat econòmica d'indústria i serveis. L'àrea metropolitana compta amb 1.500.000 habitants per una superfície total 568 km². Pateix problemàtiques urbanes marcades per la manca d'un ordenament territorial rigorós que pugui absorbir la creixent població.

Antecedents

El devastador terratrèmol del 2001 va marcar l'inici d'una col·laboració, marcada en aquell moment pel suport als equips d'emergència destinats al desastre i que, posteriorment, evolucionà cap a una perspectiva de reforçament del desenvolupament local a diferents nivells.

Acords de col·laboració

- Protocol d'amistat i cooperació entre la ciutat de Barcelona i San Salvador. (2007)

Projectes de cooperació directa desenvolupats

- Fortaleciendo capacidades técnico vocacionales de la juventud del municipio de San Salvador. (2007-2008)
- El apoyo a la Reingeniería y Pla Estratégico de la ciudad de San Salvador.(2007-2009)
- Suport a la creació i activitats de l'IDELCA - Instituto para el Desarrollo Local en Centroamérica. San Salvador.(2006-2009)
- Formación de Opinión y Desarrollo local. Santa Tecla.(2008)
- Construcció d'un equipament esportiu. Nejapa. (2006)
- Instal·lació d'energies renovables a Nejapa. (2008)

Àrees municipals implicades

- Pla estratègic de Barcelona
- Àrea de Relacions Internacionals
- Servicio de Prevención, Extinción de Incendios y Salvamento (SPEIS)

Entitats de Barcelona sobre terreny

- Setem Catalunya
- Acsur Las Segovias
- Associació Entrepobles
- Red Europea de Diàleg Social
- Cooperació
- Fundació Josep Comaposada
- Geòlegs del Món

Projectes a desenvolupar

- El apoyo al Plan Estratégico de la ciudad de San Salvador
- Suport a les activitats de l'IDELCA - Instituto para el Desarrollo Local en Centroamérica. San Salvador
- Programa ' Integración participativa de la gestión ambiental y de riesgos en los planes de desarrollo local y ordenamiento territorial del Área Metropolitana de San Salvador' executat per Geòlegs del Món.
- Acord de col·laboració amb l'Ajuntament de Nejapa
- Acord de col·laboració amb l'Ajuntament de Santa Tecla

- AMERICA LLATINA -

MEDELLÍN

Medellín, segona ciutat de Colòmbia, és capital del Departament d'Antioquia, situada a la part nord-occidental del país, al centre de la Vall de Aburrá. Amb una superfície de 380 km² i una població de més de 2.000.000 de habitants. Coneguda fa unes dècades com una de les ciutats més violentes del món, ha passat a ser reconeguda com a model de transformació social i urbana, basada en els eixos d'educació i cultura.

Acords de col·laboració

- Protocol d'amistat i cooperació entre la ciutat de Barcelona i Medellín. (1992)
- Acord de cooperació entre la Secretaria d'Educació de la ciutat de Medellín i la Direcció d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona. (2007)

Projectes de cooperació directa desenvolupats

- Seminari 'Cómo construir la paz, diálogo y desarrollo...' Medellín. (2006)
- Intercanvi entre escoles de Barcelona i Medellín (2007-2008)
- Implementació de projectes de promoció d'activitats emprenedores amb BCN Activa (2007)

Àrees municipals implicades

- Sector d'urbanisme
- Institut Municipal d'Educació de Barcelona.
- Àrea de Relacions Internacionals
- BCNActiva
- Institut de Cultura de Barcelona
- Mercats Municipals de Barcelona

Entitats de Barcelona sobre terreny

- Assemblea de Cooperació per la Pau
- Fundació Desenvolupament Sostingut (FUNDESO)
- Col·lectiu Maloka Colombia
- Associació Cooperació
- Associació Imago Barcelona
- Moviment per la Pau
- Observatori dels Drets Humans (ODESC)
- Universitat Politècnica de Catalunya
- Fundació Kreanta
- Universitat Oberta de Catalunya

Altres col·laboracions

- **Desearte Paz** (2004-2007). Projecte del Centro Colombo Americano de Medellín que promou el desenvolupament cultural comunitari mitjançant laboratoris relacionats amb l'art contemporani amb l'objectiu de construir una cultura de la pau.
- Recuperació Cerro Moravia. Medellín. (2008-2009) Universitat Politècnica de Catalunya.
- Finançament de la publicació '*Aprendiendo de Colòmbia*' Fundació Kreanta. (2008)
- Participació a la Taula Catalana per la Pau i els DDHH a Colòmbia.

Projectes a desenvolupar

- Transformació urbanística del Cerro Moravia com espai públic.
- Agermanament de centres escolars singulars
- Setmana de Barcelona a Medellín
- Acord sobre intercanvi de tècnics de biblioteques de barri
- Assessorament tècnic per a la millora del mercats municipals